

GİRİŞ

Ekonomide sürdürülebilir bir büyüme yakalayabilmek için girişimcilik, inovasyon, bilimsel ve teknolojik çalışmalar, ar-ge vb. faaliyetler devlet tarafından veya ulusal ya da uluslararası organizasyonlar tarafından desteklenmelidir. Bu oluşumların global ölçekte insanlığa katkısı olan ürün ve üretim süreçlerinin iyileştirilmesine katkıda bulunmaları ve katma değeri yüksek ürünler üretilmesine yardımcı olmaları gerekmektedir.

Sürdürülebilir büyümeyi amaçlayan sanayi politikalarıyla, rekabet gücünü artırmak ve uluslararası rekabet ortamına uyum sağlamak için kaynakların etkin dağılımı ile bölgesel ve sektörel gelişim desteklenmektedir.

Destekleme mekanizmaları, ulusal ve uluslararası kaynaklarla, özel sektör kuruluşlarının, girişimcilerin, üniversitelerin, araştırma enstitüleri/merkezlerin, kamu kurum/kuruluşların, sivil toplum kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının faaliyetlerini artırmalarını ve daha verimli çıktılar elde etmelerini sağlamaktadır. Bu programlar, yenilik, girişimcilik, Ar-Ge, işbirliği, ihracat ve rekabet edebilirlik vb. temalarla hazırlanan projeler aracılığıyla uygulanmaktadır.

Türkiye’de özel sektöre yönelik destekler devlet kanalıyla, bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar aracılığıyla yürütülmektedir. Aynı zamanda Türkiye AB hibe ve desteklerinden de faydalanan bir ülkedir.

Bu çalışmada Türkiye-Konya ekseninde ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından özel sektöre sağlanan destekler incelenmiştir.

Çalışmada Avrupa Birliği uyum sürecinde devlet yardımları ile ilgili Türkiye’nin mevcut durumu, TÜBİTAK, KOSGEB, Mevlana Kalkınma Ajansı(MEVKA), Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, AB Çerçeve Programları ve Tarım ve Kırsal Kalkınma Kurulu gibi kuruluşlar tarafından verilen destek programları açıklanmaya çalışılmıştır.

1. TÜBİTAK ÖZEL SEKTÖRE YÖNELİK AR-GE VE YENİLİK DESTEK PROGRAMLARINA İLİŞKİN İSTATİSTİKLER

1.1. 1995-2012 Yılları Arasında Başvuru Yapılan Projeler

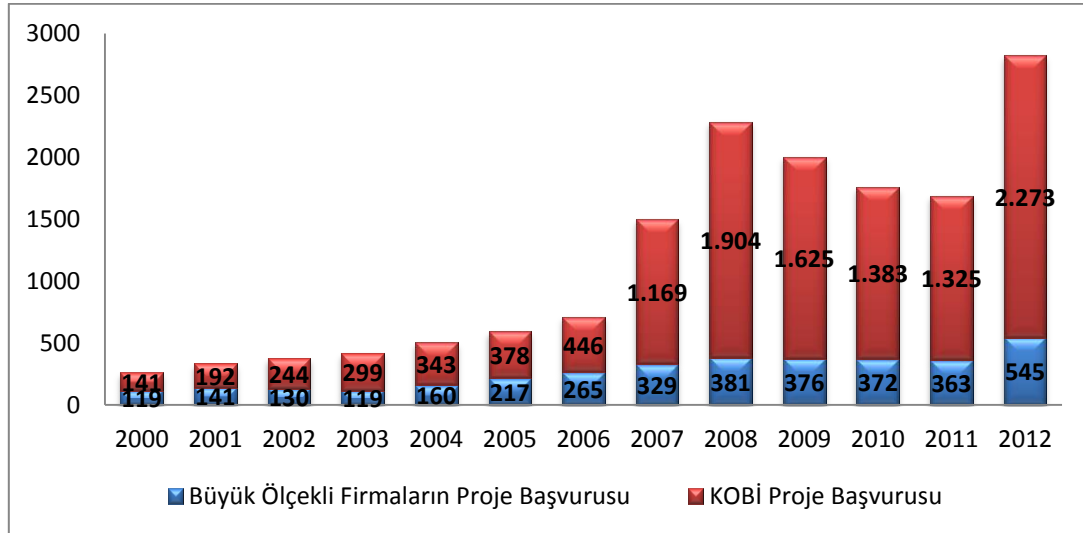
TÜBİTAK'a 1995-2012 yılları arasında 16.422 proje bazında başvuru yapılmıştır. Bu projelerin %75'lik (12.249) kısmı KOBİ'ler tarafından yapılırken %25'lik (4.173) kısmı ise büyük işletmeler tarafından yapılmıştır.

- **16.422 Proje**

KOBİ	: 12.249	%75
BÜYÜK	: 4.173	%25
- **7.148 Firma**

KOBİ	: 6.486	%91
BÜYÜK	: 662	%9

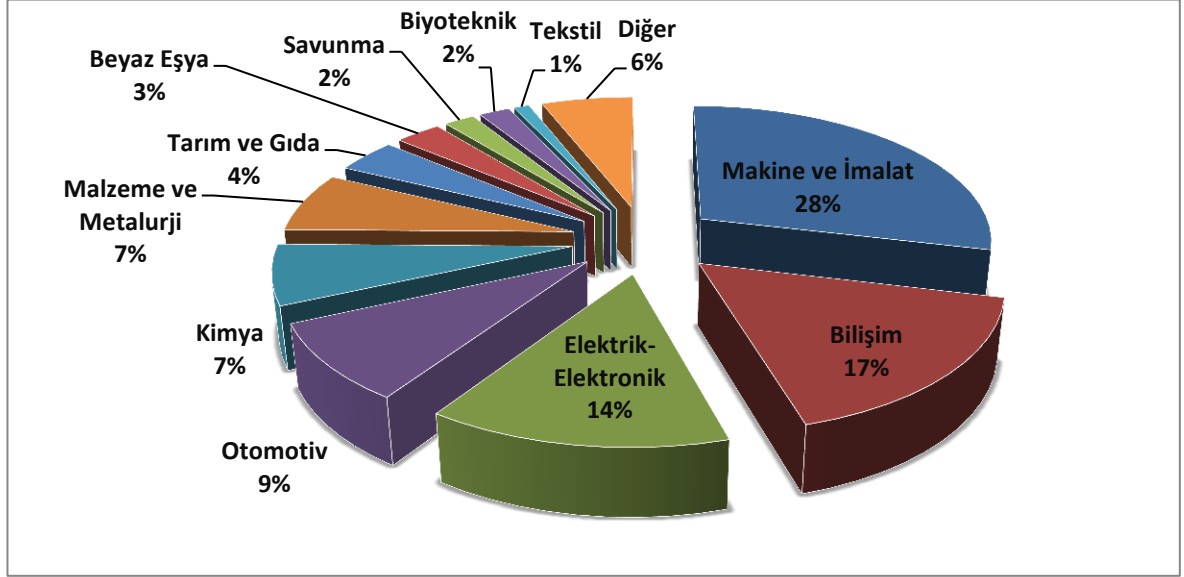
1.2. Proje Başvurularının Firma Ölçeğine Göre Dağılımı

2004-2012 yılları arasında; KOBİ proje başvuru sayısı 6,6 katına, büyük ölçekli firmaların proje başvuru sayısı ise 3,4 katına çıkmıştır. 2012 yılında toplamda 2.818 proje başvurusu yapılırken, 2008 yılında 2.285 proje başvurusu gerçekleşmiştir.

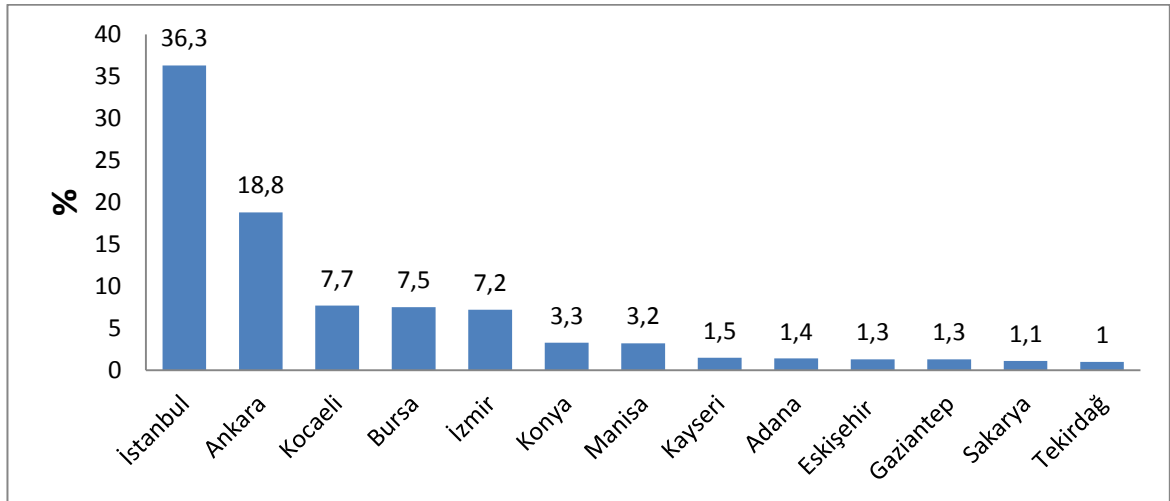

1.3. Proje Başvurularının Sektörlere Göre Dağılımı (1995-2012)

Proje başvurularına göre ilk üç sektör Makine-İmalat, Bilişim ve Elektrik-Elektronik sektörleridir. AB standartlarının altında yer alan sektör ise Tarım ve Gıda sektörüdür.

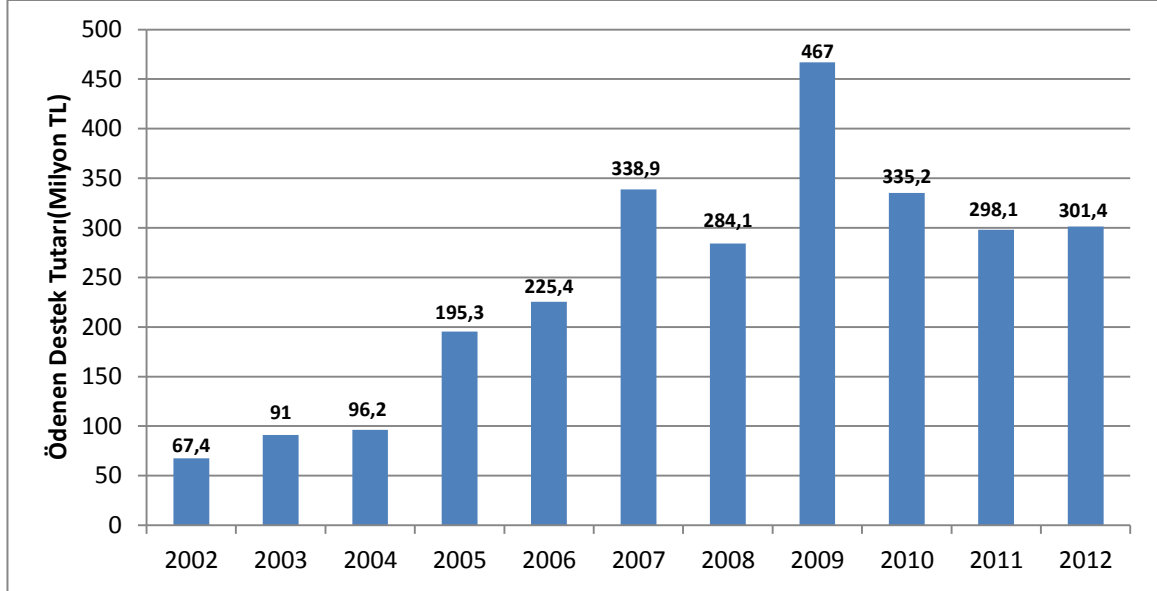
1.4 Proje Başvurularının İllere Göre Dağılımı

TÜBİTAK'a yapılan toplam proje başvurularının %3,3'lük kısmı **Konya** ilinden gerçekleşmiştir. **Konya, yapılan proje başvuru sayısı açısından 6. sırada yer almıştır.**

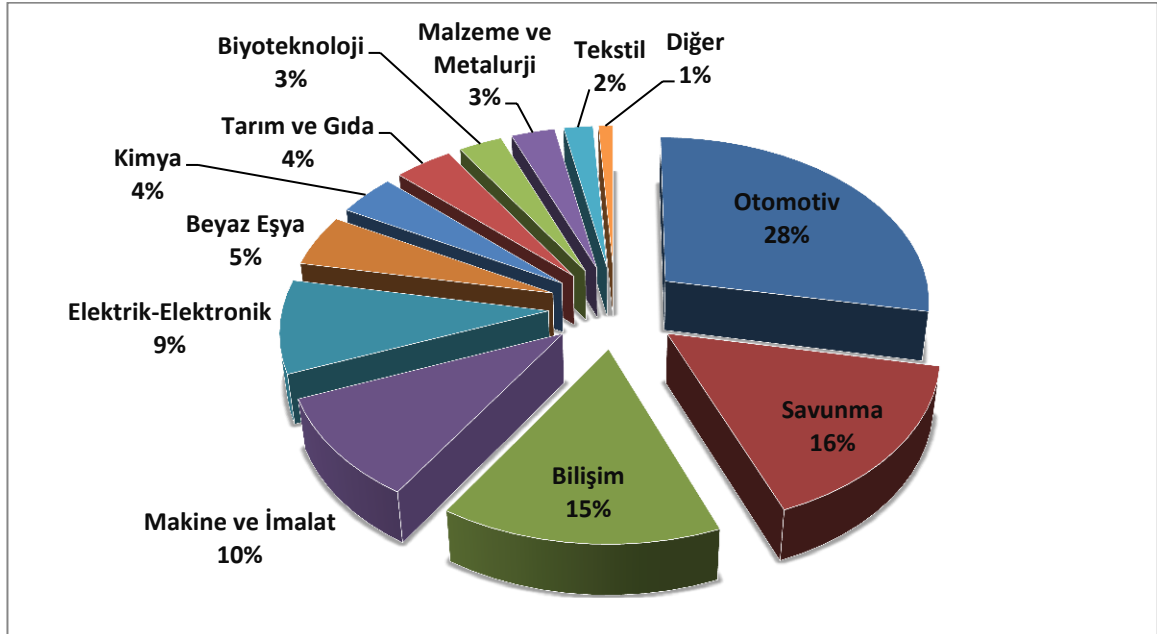

1.5 Firmalara Verilen Hibe Destek Tutarı

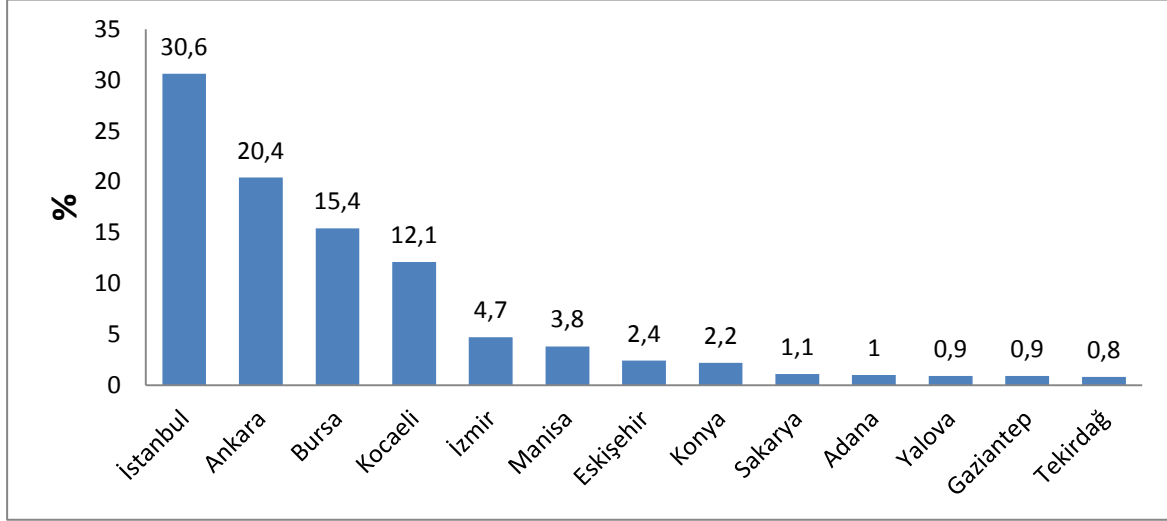
2004-2012 yılları arasında hibe destek tutarı 3,1 katına çıkmıştır. 2012 yılında özel sektöre toplamda 300 milyon TL'nin üzerinde bir hibe desteği sağlanmıştır.

1.6 Hibe Desteğinin Sektörlere Göre Dağılımı

Otomotiv, savunma, bilişim sektörleri en çok hibe sağlanan sektörler olmuştur. Otomotiv %28, Savunma %16 ve Bilişim sektörü %15'lik payları ile ilk üç sırada yer almaktadır.

1.7 Hibe Destek Tutarının İllere Göre Dağılımı (1995-2012)

TÜBİTAK hibelerinde Konya, Türkiye toplamının %2,2'lik kısmını tek başına oluşturmuştur. **Konya, iller sıralamasında 8. sırada yer almaktadır.** Yapılan başvuru sayısı açısından ise 6. sırada yer almaktadır.

2. KOSGEB DESTEK YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA KONYA İLİNE VERİLEN DESTEKLER

KOSGEB DESTEK YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA VERİLEN DESTEKLER		
YILLAR	İŞLETME ADEDİ	DESTEK MİKTARI (TL)
2003-2012	5.796	29.328.487
2013*	İŞLETME ADEDİ	DESTEK MİKTARI (TL)
GENEL DESTEK PROGRAMI	685	2.695.507
KOBİ PROJE DESTEK PROGRAMI	10	140.684
AR-GE, İNOVASYON ve ENDÜSTRİYEL UYGULAMA DESTEK PROGRAMI	25	1.339.038
GİRİŞİMCİLİK DESTEK PROGRAMI	97	676.901
İŞBİRLİĞİ-GÜÇBİRLİĞİ DESTEK PROGRAMI	0	0
TEMATİK PROJE DESTEK PROGRAMI	0	0
GELİŞEN İŞLETMELER PİYASASI KOBİ DESTEK PROGRAMI	0	0
2013 TOPLAM	799	4.852.131

* 2013 yılı Ocak-Ağustos dönemi

2013 yılı Ocak-Ağustos döneminde Konya ili işletme sayısı açısından;

- Genel destek programı kapsamından faydalanan işletme sayısında Türkiye'de 5.
- KOBİ proje destek programı kapsamından faydalanan işletme sayısında Türkiye'de 37.
- AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama destek programı kapsamından faydalanan işletme sayısında Türkiye'de 7.
- Girişimcilik destek programı kapsamından faydalanan işletme sayısında Türkiye'de 12. sırada yer almaktadır.
- Belirtilen dönemde Konya ilinde KOSGEB'in İşbirliği-Güçbirliği Destek Programı, Tematik Proje Destek Programı ve Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programından faydalanan herhangi bir işletme olmamıştır.
- Belirtilen dönemde Konya ilinde toplam 799 işletme KOSGEB desteklerinden faydalanmış olup bu sayıyla Konya, tüm Türkiye'de 5. sırada yer almıştır.

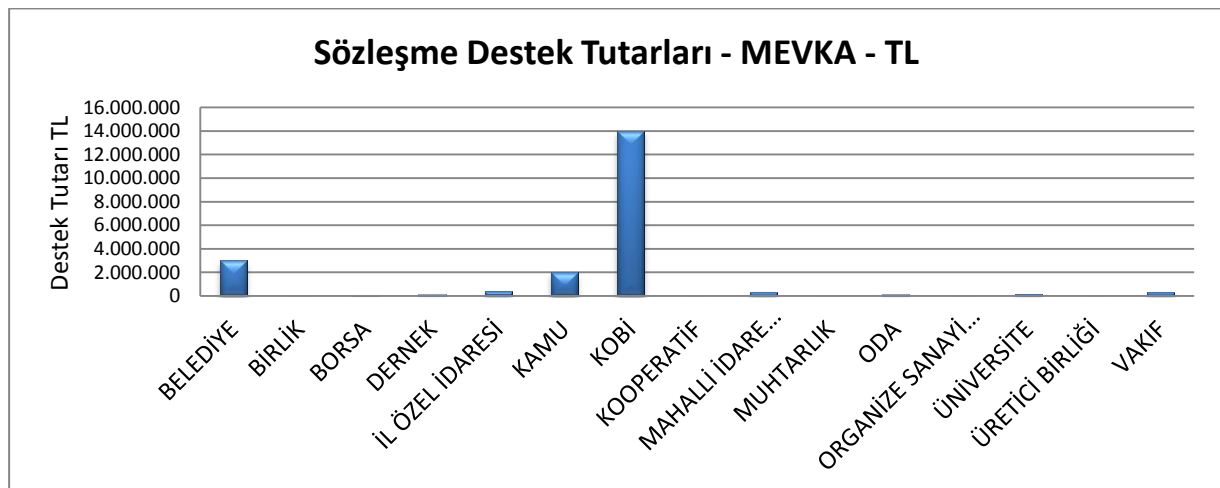
2013 yılı Ocak-Ağustos döneminde Konya ili Destek Miktarı açısından;

- Genel destek programından alınan destek miktarı bakımından Türkiye'de 5.
- KOBİ Proje Destek Programından alınan destek miktarı bakımından Türkiye'de 42.
- AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programından alınan destek miktarı bakımından Türkiye'de 7.
- Girişimcilik Destek Programından alınan destek miktarı bakımından Türkiye'de 16. sırada yer almaktadır.
- Belirtilen dönemde Konya, toplamda 4.852.131 TL'lik bir destekten faydalanmış olup bu miktarla Türkiye'de genel toplamda 6. sırada yer almıştır.
- Ayrıca 2013 yılı Ocak-Ağustos döneminde Konya'da 8 adet girişimcilik kursu açılmış olup Türkiye genelinde Konya 37. sırada yer almıştır. Kurslara toplamda 272 kişi katılırken katılım sayısı itibari ile Konya, Türkiye'de 40. sırada yer almıştır.

3. 2012 YILI MEVLANA KALKINMA AJANSI (MEVKA) TARAFINDAN KURUMLARA SAĞLANAN DESTEK MİKTARLARI

MEVKA Projeleri	
Kurum Türü	Sözleşme Destek Tutarı(TL)
BELEDİYE	2.988.387
BİRLİK	0
BORSA	50.500
DERNEK	125.500
İL ÖZEL İDARESİ	398.628
KAMU	2.022.414
KOBİ	13.999.439
KOOPERATİF	0
MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ	342.155
MUHTARLIK	0
ODA	117.500
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ(OSB)	0
ÜNİVERSİTE	183.967
ÜRETİCİ BİRLİĞİ	0
VAKIF	317.005
Genel Toplam	20.545.496 TL

Mevlana Kalkınma Ajansı 2012 yılında Konya iline toplamda 20.5 milyon TL'lik bir destek sağlarken, kurumlar açısından en fazla destek 14 milyon TL ile KOBİ'lere verilmiştir.

4. AB VE MERKEZİ FİNANS İHALE BİRİMİ TARAFINDAN TÜRKİYE'DE ÖZEL SEKTÖRE TEMİN EDİLEN HİBE MİKTARLARI

4.1. Merkezi Finans ve İhale Birimi Tarafından Sözleşmeye Bağlanan Hibe Projeleri- Sağlanan Hibe Tutarına Göre Türkiye'de Kuruluşların Performans Sıralaması (Güncelleme:28.03.2012)

SIRASI	KURULUŞ	SÖZLEŞME ADEDİ	HİBE TUTARI(€)
1	Belediyeler	364	99.765.029,24
2	KOBİ'ler	654	47.767.998,55
3	Dernekler	547	41.503.302,91
4	Odalar	336	36.891.101,88
5	Köylere Hizmet Götürme Birlikleri	90	22.874.141,23
6	Vakıflar	209	22.398.525,46
7	İl Özel İdareleri	73	19.039.921,35
8	Üniversiteler	113	17.643.210,36
9	Birlikler	128	14.402.005,32
10	Diğerleri	98	12.333.730,11
11	Sendikalar	53	8.409.791,70
12	Meslek Liseleri	64	8.232.220,82
13	Kooperatifler	72	6.000.300,65
14	Çiftçi Grupları	65	5.311.118,70
15	Muhtarlıklar	36	5.083.083,56
16	Yüksek Okullar	45	4.587.626,82
17	Kamu Kurumları	27	4.007.726,44
18	İlköğretim Okulları	49	3.866.033,68
19	Halk Eğitim Merkezleri	20	2.227.831,80
20	Liseler	6	780.420,08
21	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri	4	314.857,43
22	Anaokulu	4	276.081,67

Belirtilen dönemler itibariyle Konya'da 120 özel sektör firması; 6.516.883 Euro'su Avrupa

Birliği tarafından karşılanmak üzere toplamda 8.689.177 Euro'luk hibeden faydalanmıştır.

4.2. Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) Kapsamında Konya İlinde Yürütülen Projeler

S.	Kuruluş	Sözleşme Adedi	Yüzdesi	Hibe Tutarı (€)	Yüzdesi
1	Ankara	204	6,42	23.195.688	5,89
2	Van	201	6,33	19.986.565	5,07
3	İstanbul	188	5,92	22.504.863	5,71
4	Konya	177	5,57	17.534.473	4,45
5	Kayseri	149	4,69	20.562.491	5,22
6	Samsun	132	4,16	15.112.042	3,84
7	Trabzon	115	3,62	13.517.305	3,43
8	Sivas	98	3,09	12.456.227	3,16
9	Erzurum	80	2,52	6.268.282	1,59
10	Bitlis	63	1,98	5.531.461	1,4

IPA kapsamında yürütülen Hibe Programları aracılığı ile Konya'da toplam 177 projeye hibe desteği sağlanmıştır. Konya'da başarılı olan 177 projeye sağlanan hibe desteği toplam 17.534.472 Euro'dur. Türkiye genelinde illere göre yapılan başarı değerlendirmesinde Konya, sağlanan hibe desteği itibari ile 4. sırada yer almaktadır.

4.3. Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD)

Kırsal Kalkınma Programı kapsamında tarım, hayvancılık, gıda, balıkçılık ve alternatif tarım konularında faaliyet gösteren işletmelere, kooperatiflere, üretici birliklerine ve çiftçilere hibe programları aracılığıyla finansman desteği sağlamaktadır. IPARD Programı kapsamında Konya'da tarım ve hayvancılık alanında faaliyet gösteren KOBİ'ler, kooperatifler ve çiftçiler programdan faydalanmaktadır.

Programın yürütülmesi amacıyla Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun Konya il temsilciliği kurulmuştur. Bu süreçte **Konya'da**,

2. Çağrı Dönemi kapsamında 6 projeye 3.291.798, Euro
3. Çağrı Dönemi kapsamında 4 projeye 2.318.881, Euro
4. Çağrı Dönemi kapsamında 7 projeye 3.116.927, Euro

5. Çağrı Dönemi kapsamında 4 projeye 1.550.233, Euro
6. Çağrı Dönemi kapsamında 6 projeye 2.513.129, Euro
7. Çağrı Dönemi kapsamında 4 projeye 1.211.822, Euro
8. Çağrı Dönemi kapsamında 8 projeye 3.269.822, Euro
9. Çağrı Dönemi kapsamında 1 projeye 545.296, Euro tutarlarında tahsisat yapılmıştır.

Toplamda 17,8 milyon Euro'luk bir tutarla 42 farklı özel sektör firması desteklerden faydalanmıştır.

4.4. Diğer AB Programları

AB Çerçeve Programları, Avrupa Birliği'nde çok uluslu araştırma ve teknoloji geliştirme projelerinin desteklendiği başlıca Topluluk Programı'dır. AB 7. Çerçeve Programı 2007-2013 yıllarını kapsamaktadır.

AB 7. Çerçeve Programı kapsamında Konya'da Solimpeks Dış Ticaret A.Ş. 2 farklı projesi ile 3 milyon Euro'nun üzerinde AB hibelerinden faydalanmaya hak kazanmış tek özel sektör firması olmuştur.

Leonarda Da Vinci ve Grundtvig Öğrenme Ortakları projeleri, kapsamında 2004-2013 yılları arasında yaklaşık 400.000 Euro hibe desteği tahsis edilmiştir.

5. EXIMBANK KREDİ ve SİGORTALARI

01.05.2012 ve 01.09.2013 tarihleri arasında Konya Eximbank şubesinde, 69 firma kredi, 28 firma alacak sigortası desteği, 15 firma ise hem kredi hem de alacak sigortası desteğinden faydalanmıştır.

Belirtilen tarihler arasında 290.000.000 milyon dolar firmalara kredi temin edilmiştir. Yaklaşık olarak da 150.000.000 milyon dolar alacak sigortası desteği sağlanmıştır.

6. KONYA İLİ, EKONOMİ BANKANLIĞI YATIRIM TEŞVİK SİSTEMİNİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI (İlk 10 Sektör ve Genel Toplam Yer Almaktadır) (20.06.2012-20.06.2013)

Destek Sınıfı	Yeni Dönem			Dağılım %		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım	İstihdam
Makine İmalat	32	129	561	21,19	8,01	17,03
Gıda ve İçecek	19	181	586	12,58	11,25	17,78
Lastik-Plastik	17	42	203	11,26	2,59	6,16
Taşıt Araçları	15	67	221	9,93	4,18	6,71
Madeni Eşya	10	41	154	6,62	2,52	4,67
İstihraç ve İşleme	6	22	124	3,97	1,39	3,76
Hayvancılık	5	72	180	3,31	4,50	5,46
Depolama	5	31	203	3,31	1,95	6,16
Demir Dışı Metaller	4	565	133	2,65	35,11	4,04
Turizm	4	74	171	2,65	4,58	5,19
Genel Toplam	151	1.609	3.295	100	100	100

Konya'da belge adedi bazında ilk üç sırada makine imalat, gıda ve içecek ile lastik-plastik yatırımları yer alırken, sabit yatırım tutarı açısından demir dışı metaller, ulaştırma ile gıda ve içecek sektörleri ilk üç sırayı paylaşmaktadır. İstihdam rakamlarına bakıldığında ise gıda ve içecek, makine imalat ile taşıt araçları yatırımlarının ilk üç sırada yer aldığını görmekteyiz.

İllerin düzenlenen yatırım teşvik belgesi adetlerine göre değerlendirilmesinde, Konya Türkiye'de 7. Sırada yer almaktadır. İlk sırada İstanbul yer alırken belge adedi 640'dır. 6. sırada yer alan Kocaeli'nde toplam 186 belge düzenlenmiştir.

İllerin öngörülen sabit yatırım tutarına göre değerlendirilmesinde, Konya Türkiye'de 13. sırada yer almaktadır.

İllerin öngörülen istihdama göre değerlendirilmesinde ise Konya, Türkiye'de 15. sırada yer almaktadır.

7. BİLİM, SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞI DESTEKLERİ

7.1 Sanayi Tezleri (SAN-TEZ) Programı

San-Tez Ar-Ge destek programı, üniversite-sanayi işbirliğinin kurumsallaştırılması ve üniversitelerimizde yapılan bilimsel çalışmaların ticarileştirilerek ülkemize katma değer yaratacak, uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayacak yeni ürün ve/veya üretim yöntemi geliştirilmesi, mevcut üründe ve/veya üretim yönteminde yenilik yapılması amacıyla sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenecek yüksek lisans ve/veya doktora tez çalışmalarının seçilmesi, desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların ürüne dönüştürülmesinin sağlanması amacıyla başlatılmış olup, ülkemizdeki sanayi ve üniversite işbirliğinin güçlendirilmesinin yanı sıra sanayimizde teknoloji ve Ar-Ge kültürünün yaygınlaştırılması amacıyla, özellikle küçük ve orta ölçekli sanayicinin ileri teknoloji uygulamasına yönelik taleplerinin üniversite-sanayi işbirliği ile yürütüleceği, araştırma, geliştirme ve yenilikçilik çalışmaları ile bunların sonuçlarını ticari maksatla ürün, hizmet veya teknolojiye dönüştürme aşamasını içeren ve ortaklarından en az biri sonuçları ticari uygulamaya dönüştürecek gerçek veya tüzel kişi olan projeleri kapsar.

KONYA	2010	2011	2012	2013
Sözleşmesi Yapılan Proje Sayısı	2	9	2	-

7.2. Ar-Ge Merkezleri

Konya ilinde 1 adet Ar-Ge merkezi bulunmaktadır. (Aydınlar Yedek Parça San. Ve Tic. A.Ş)

S.	İL ADI	AR-GE MERKEZİ	ALINAN PATENT
1	İSTANBUL	39	318
2	BURSA	20	78
3	KOCAELİ	18	52
4	ANKARA	16	109
5	İZMİR	14	398
6	MANİSA	7	26

TÜRKİYE'DE VE KONYA'DA ÖZEL SEKTÖR DESTEKLERİ MEHMET ÖZÇELİK

7	ESKİŞEHİR	5	127
8	TEKİRDAĞ	5	12
9	ADANA	2	12
10	BİLECİK	2	1
11	KÜTAHYA	2	0
12	SAKARYA	2	1
13	AYDIN	1	0
14	BALIKESİR	1	0
15	BOLU	1	1
16	ÇANAKKALE	1	3
17	KIRKLARELİ	1	0
18	KONYA	1	0
19	MALATYA	1	0
20	NİĞDE	1	3
21	SİVAS	1	0
22	YALOVA	1	2
TOPLAM		142	1.143

1 Ar-Ge merkezine sahip olan Konya'da alınmış bir patent yoktur. 14 Ar-Ge merkezi bulunan ve Türkiye'de 5. sırada yer alan İzmir, 398 alınmış patent sayısı ile dikkat çekmektedir.